BORGARTING LAGMANNSRETT

BESLUTNING

Avsagt: 22.06.2021

Saksnr.: 21-042827AST-BORG/04

Dommere:

Lagdommer	Øystein Hermansen
Lagdommer	Vincent Galtung
Lagdommer	Anette Isachsen Kræmer

Siktet	Laila Anita Bertheussen	Advokat John Christian Elden Advokat Bernt Heiberg
Påtalemyndighet	Det Nasjonale Statsadvokatembetet	Statsadvokat Marit Formo

Ingen begrensninger i adgangen til offentlig gjengivelse
jf. offl. § 2 fjerde ledd, jf. off.forskr. § 3

Laila Anita Bertheussen har erklært anke over Oslo tingretts dom av 15. januar 2021. Anken gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen og saksbehandlingen for tiltalen post I, II og IV. Subsidiært er det anket over straffutmålingen.

Lagmannsretten finner at anken over straffutmålingen bør henvises til ankeforhandling etter straffeprosessloven § 325, jf. § 321 annet ledd.

Ved lagmannsrettens behandling av straffutmålingen legges tingrettens beskrivelse av de faktiske forholdene ved de straffbare handlingene til grunn, jf. straffeprosessloven § 321 fjerde ledd. Lagmannsretten viser til begrunnelsen for å nekte anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet fremmet, og lagmannsretten finner det utvilsomt at tingrettens bevisbedømmelse er riktig.

Lagmannsretten finner det klart at anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, lovanvendelsen og saksbehandlingen for tiltalen post I, II og IV ikke vil føre frem, og at den bør nektes fremmet etter straffeprosessloven § 321 andre ledd første punktum.

Lagmannsretten tar først stilling til anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, ettersom det ikke er grunnlag for å oppheve tingrettens dom, jf. straffeprosessloven § 326 første ledd.

Anken over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet

Utgangspunkter for bevisvurderingen

Foranlediget av forsvarers anførsler i støtteskrivet knyttet til vekten av enkeltbevis og av hensyn til det omfattende og sammensatte bevisbildet i saken, finner lagmannsretten det hensiktsmessig å gi en kort redegjørelse for bevisbildet i saken og beviskravet i straffesaker.

Saken er etter lagmannsrettens syn svært godt opplyst. Politiets etterforskning i saken har vært meget grundig og omfattende, hvilket også gjenspeiles i tingrettens svært grundige dom. Selv om det i denne saken ikke foreligger ett enkeltstående bevis som direkte knytter Bertheussen til handlingene som er omtalt i tiltalen, har politiets etterforskning avdekket svært mange opplysninger fra ulike kilder og undersøkelser, som samlet sett utgjør et meget omfattende bevisbilde. Bevisbildet består av en rekke kriminaltekniske undersøkelser av blant annet papir, konvolutter og håndskrift, og det er også innhentet store mengder data fra overvåkningssystemet i Bertheussens bolig og andre relevante steder, bompengepasseringer, kontoopplysninger mv. Det er også gjort en rekke digitale beslag knyttet til Bertheussens aktivitet på hennes telefon, deriblant samtaler, internettsøk og hvilke applikasjoner som er benyttet – særlig Helsedata-applikasjonen.

Videre bemerker lagmannsretten at det ikke er omstridt at det er samme gjerningsperson som står bak alle handlingene i tiltalen, noe som utvilsomt er riktig. Dette får betydning for bevisvurderingen, ved at bevismaterialet knyttet til enkelte deler av tiltalen må sees i sammenheng med det samlede bevisbildet, slik at de ulike hendelsene beskrevet i tiltalen, og bevisene for disse, er innbyrdes avhengige og dermed styrker hverandre bevismessig. Forsvarer har flere steder i støtteskrivet gjort gjeldende at tingretten har anlagt et for lavt beviskrav når ulike tiltaleposter er sett i sammenheng. Lagmannsretten er ikke enig i dette. Sett hen til bevisbildet i vår sak, er det klart at de ulike hendelsene beskrevet i tiltalen, og likheten mellom disse, vil være et relevant moment i den samlede bevisvurderingen for hver av de ulike hendelsene.

Lagmannsretten finner i forlengelsen av dette grunn til å bemerke at det ved vurderingen av om beviskravet er oppfylt, ikke kreves at hvert enkelt moment skal være bevist utover enhver rimelig tvil, så lenge det etter en samlet vurdering ikke er rimelig tvil om resultatet av bevisvurderingen, se blant annet Rt-2005-1353 avsnitt 14.

Tiltalen post 1 a) nr. 1 – skadeverk på bopel og bil 6. desember 2018

I støtteskrivet er det anført at tingretten ved å legge hovedvekt på resultatene fra skriftundersøkelsene, funn av tusj, at bilen var ulåst da skadeverket fant sted samt digitale beslag, har sett bort fra omstendigheter som har tyngre bevismessig vekt. Det anføres videre at bevisene tingretten har lagt vekt på uansett ikke er tilstrekkelig for domfellelse.

Etter lagmannsrettens syn er det ingen holdepunkter for at tingretten har tillagt skriftundersøkelsene større bevismessig vekt enn det er grunnlag for. Lagmannsretten viser til at to skriftgranskere ved Kripos har vurdert skriften på bilpanseret og konkludert med at det foreligger sannsynlighetsovervekt for at det er Bertheussens håndskrift på bilpanseret. Etter lagmannsrettens syn er det klart at disse skriftundersøkelsene er bevis som skal tillegges vekt i den samlede bevisvurderingen. At det isolert sett kan knyttes en viss tvil til resultatet i skriftundersøkelsene, medfører ikke at de ikke har bevisverdi. Forsvarer har ikke pekt på noe konkret som tilsier at skriftundersøkelsene er tillagt for stor vekt, og det er etter lagmannsrettens syn heller ingen ting som taler for dette. Lagmannsretten kan heller ikke se at det hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering når det ikke er funnet grunnlag for å tillegge Bertheussens nylige gjennomførte operasjon i hånden vekt i vurderingen av skriftprøvene. Lagmannsretten viser til at skriftgrunnlaget for skriftundersøkelsene ikke kun var basert på skriftprøvene som ble opptatt etter Bertheussens operasjon, men også på det skriftlige materialet fra Bertheussens notatbøker som ble tatt i beslag. Notatbøkene inneholdt Bertheussens håndskrift som var skrevet uavhengig av den senere saken og uten tanke på hvordan skriften ville fremstå ved en eventuell senere skriftgransking. Lagmannsretten viser videre til at granskerne fra Kripos brukte hele dette sammenligningsgrunnlaget i sine skriftundersøkelser, og begge skriftgranskerne var enige om at det var mer sannsynlig at eventuelle uoverensstemmelser

skyldtes forsøk på fordreining av skriften enn at Bertheussens operasjon kunne ha påvirket prøvene. På denne bakgrunn hefter det ingen feil ved tingrettens bevisvurdering når det er lagt til grunn at sammenligningsgrunnlaget i saken er godt, og at det er god overensstemmelse mellom de opptatte prøver og skriftprøvene fra beslaget.

Lagmannsretten er heller ikke enig i at funnet av Penol 1000-tusjen ikke i seg selv er et bevis for skyld, slik forsvarer har anført i støtteskrivet. Det er blant annet vist til at en tusj er en generisk gjenstand. Lagmannsretten viser her til at Kripos på bakgrunn av at den kjemiske sammensetningen i den beslaglagte tusjen og avsetningen på veggen var lik, konkluderte med at det forelå sannsynlighetsovervekt for at det var den beslaglagte tusjen som konkret ble benyttet til å skrive på veggen. Lagmannsretten finner det klart at dette er et bevis som skal tillegges vekt i den samlede bevisvurderingen, slik tingretten har gjort.

Lagmannsretten kan heller ikke se det er holdepunkter for forsvarers anførsel om at tingretten har misforstått faktum når det er lagt til grunn at bilen må ha vært ulåst da lokket til drivstofftanken ble åpnet og tatt av, og at bilen senere ble låst. Lagmannsretten viser for det første til at det ikke er riktig at tingretten har lagt til grunn at gjerningspersonen «må ha hatt nøkkel til bilen», slik det anføres i støtteskrivet. Tingretten la til grunn at «bilen må ha vært ulåst da lokket til drivstofftanken ble åpnet og tatt av, og at bilen senere ble låst». Tingretten la videre til grunn at dette talte for at gjerningspersonen hadde nøkkel til bilen. Etter lagmannsrettens syn er det klart at det ikke hefter noen feil ved denne vurderingen. Som tingretten viste til, var lokket til drivstofftanken åpnet, og lokket lå på bakken ved siden av bilen. Det var heller ingen brytespor på lokket. Som politioverbetjent Bergheim forklarte, kunne lokket bare åpnes utenfra når bilen er ulåst. Lokket vil derfor være låst når bilen er låst. Når bilen var låst på formiddagen dagen etter hendelsene, er lagmannsretten enig med tingretten i at dette tilsier at den som tok av lokket på bilen hadde nøkkeltilgang til bilen og at det derfor ikke dreier seg om en utenforstående gjerningsperson. Lagmannsretten er på denne bakgrunn enig med tingretten i at dette taler for at Bertheussen var gjerningspersonen.

Lagmannsretten finner det videre klart at det digitale materialet fra Helsedata-applikasjonen underbygger at det var Bertheussen som utførte skadeverket. Lagmannsretten er dermed ikke enig med forsvarer i at det digitale materialet ikke gir holdepunkter for å knytte Bertheussen opp til hendelsene. Når Bertheussens bevegelser sees i sammenheng med at Helsedata-applikasjonen viser bevegelser i det samme tidsrommet som Waras tidsnære forklaringer om når han hørte lyder denne natten, lyder som antas å stamme fra personen som utførte skadeverket, er det etter lagmannsrettens syn åpenbart at Bertheussens bevegelser denne natten knytter henne til skadeverket. Som tingretten har vist til, viser det digitale materialet at Bertheussens telefon var i kontinuerlig bevegelse i om lag et kvarter fra klokken 02:02:10 denne natten, hvilket stemmer godt overens med Waras tidsnære forklaring om at han våknet av lyder rundt klokken 02:00–02:30 denne natten. Bertheussens og Waras forklaringer om tidspunktet Wara våknet har

beveget seg til klokken 03:00–04:00 etter at de fikk innsyn i de digitale bevisene i saken. At disse endrede forklaringene ikke tillegges vekt, er lagmannsretten enig i. Lagmannsretten finner det videre klart at Waras forklaring ikke gir Bertheussen noe alibi, idet Wara har forklart at han ikke husker om han så Bertheussen i sengen da han våknet denne natten.

Etter lagmannsrettens syn underbygger den etterfølgende forsendelsen til Eldens kontor 13. august 2020 det som fremgår av det digitale materialet, og at det var Bertheussen som var gjerningspersonen. Av den etterfølgende forsendelsen fremgår det blant annet at «[d]et vi gjorde i desember 2019 var rundt klokka 04.00 om natten. Wara som våknet drev oss nesten ut. Vi kastet markøren og løper for livet». Lagmannsretten er enig med tingretten i at henvisningen til klokken 04:00 om natten er påfallende. Lagmannsretten finner det svært påfallende at de som utgir seg for å være gjerningspersonene i de etterfølgende sendingene velger å angi et konkret klokkeslett for når på natten skadeverket ble utført, og at dette tidspunktet også sammenfaller med Bertheussens og Waras endrede forklaringer om tidspunktene denne natten. Selv om mye taler for at Bertheussen ikke kan ha postlagt denne forsendelsen selv, er lagmannsretten enig med tingretten i at det utvilsomt var Bertheussen som laget disse forsendelsene. Etter lagmannsretten syn kan det sees helt bort fra at det er noen andre enn Bertheussen som står bak forsendelsen. Lagmannsrettene er etter dette ikke enig med forsvarer i at den etterfølgende forsendelsen peker mot noen andre gjerningspersoner enn Bertheussen – tvert imot underbygger den etterfølgende forsendelsen ytterligere at det er Bertheussen som var gjerningspersonen.

Lagmannsretten kan heller ikke se at de øvrige anførslene i støtteskrivet skaper tvil om skyldspørsmålet eller på annet vis tilsier at det hefter feil ved tingsrettens bevisvurdering for denne delen av tiltalen. Det er ikke holdepunkter for at de omstendighetene forsvarer viser til i støtteskrivet ikke i tilstrekkelig grad er hensyntatt av tingretten i bevisvurderingen. Tingretten har vurdert momentene forsvarer viser til og det er ikke tilbudt nye bevis eller fremsatt nye anførsler for lagmannsretten. Tingretten har vurdert luen som ble funnet ved gjerdet mot veien og at hyssingen som ble funnet i drivstofftanken og ved siden av bilen ikke var av samme type hyssing som ble sendt i posten til Wara/Bertheussen eller av samme type som ble funnet på kjøkkenet under ransaking, men ikke funnet at disse forhold skaper rimelig om at det var Bertheussen som gjennomførte handlingene. Lagmannsretten er enig i dette. Når det gjelder fotsporene i hagen er det, som tingretten har lagt til grunn, ingen holdepunkter for at fotavtrykket er avsatt av gjerningspersonen.

På denne bakgrunn finner lagmannsretten det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering når det er lagt til grunn at det samlet sett er bevist utover enhver rimelig tvil at det var Bertheussen som gjennomførte handlingene beskrevet i tiltalen post 1 a) nr. 1. Blant annet på bakgrunn av resultatene av skriftundersøkelsene, funnet av tusjen, at bilen var ulåst da skadeverket fant sted, de digitale beslag som viser Bertheussens

bevegelser denne natten og de etterfølgende forsendelsene, er det ikke tvilsomt at det var Bertheussen som gjennomførte handlingene.

Det hefter etter dette ingen feil ved tingrettens bevisbedømmelse under skyldspørsmålet for tiltalen post 1 a) nr. 1

Tiltalen post 1 a) nr. 2 og 3 – brev til Wara/Bertheussen og brann i søppeldunk 17. januar 2019

Post I a) nr. 2 – brev til Wara/Bertheussen

Når det gjelder brevet som ble sendt til Wara/Bertheussen, anføres det i støtteskrivet at det ikke er bevismessige holdepunkter for å knytte Bertheussen til brevet. Tingretten kom til at det var bevist utover enhver rimelig tvil at det var Bertheussen som utformet og sendte brevet. I denne vurderingen la tingretten særlig vekt på kriminaltekniske undersøkelser av papir, konvolutt, plastposer, hyssing samt håndskriftundersøkelser og Bertheussens engasjement rundt Ways of Seeing. I støtteskrivet anføres det at denne bevisvurderingen er uriktig.

Lagmannsretten finner det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering. Selv om ingen av de ovennevnte gjenstandene isolert sett identifiserer Bertheussen som gjerningspersonen, er det på bakgrunn av en samlet vurdering av bevisene ingen tvil om at Bertheussen har utformet og sendt brevene. Når det gjelder de kriminaltekniske undersøkelsene av brevpapiret, konkluderte Kripos med at dette kunne være samme type papir som beslaglagt materiale, men det ble benyttet konklusjonsgrad 4, som benyttes når det finnes overensstemmelser, men liten grad av spor som kan danne grunnlag for en sikrere konklusjon. Det foreligger dermed tvil om resultatet, basert isolert sett på brevpapirundersøkelsen, og denne tvilen har også tingretten vist til og hensyntatt i bevisvurderingen.

At det ikke er benyttet en høyere konklusjonsgrad, skaper imidlertid etter lagmannsrettens syn ikke tvil om at det er Bertheussen som har uformet og sendt brevet, når det sees hen til det øvrige bevisbildet. Lagmannsretten bemerker for det første at undersøkelsene av konvolutten som ble brukt, viser at denne hadde samme innvendige merking og vekt som konvolutter av samme type som pakningsvedlegget som ble beslaglagt på Bertheussens bopel. Lagmannsretten viser videre til Kripos' undersøkelser av plastposen og hyssingen som lå i brevet. Kripos konkluderte med at plastposen etter all sannsynlighet var av samme type som plastposeruller og plastposer som ble tatt i beslag på Bertheussens bopel, og at det kun var rom for hypotetisk tvil knyttet til dette. Når det gjaldt hyssingen, konkluderte Kripos med at denne sannsynligvis var av samme type som ble beslaglagt på Bertheussens bopel. Selv om de kriminaltekniske undersøkelsene av de nevne gjenstandene hver og en isolert sett er beheftet med en viss, men ulik, grad av tvil, er det ut fra det samlede

bevisbildet etter lagmannsrettens syn ingen tvil om at Bertheussen har utformet og laget brevet når disse gjenstandene og undersøkelsene av dem sees i sammenheng. Etter lagmannsrettens syn kan det sees helt bort fra at likhetene knyttet til disse er rene tilfeldigheter. At det er tale om generiske og alminnelige husholdningsartikler, er vurdert av tingretten, og lagmannsretten kan ikke se at det er anført noe som gir grunn til å vurdere dette annerledes, når det ses hen til de grundige undersøkelser som er gjort av gjenstandene og resultatene av disse. I tillegg til de nevnte undersøkelser viser lagmannsretten, som tingretten, til Bertheussens engasjement rundt Ways of Seeing, og hennes reaksjon på mottakelsen av brevet som sto i sterk kontrast til den reaksjon hun selv har forklart seg om. Dette underbygger at det var Bertheussen som utformet og sendte brevet.

Til dette kommer også at skriftundersøkelsene med tyngde taler for at Bertheussen har utformet og sendt brevene. Skriftundersøkelsene viser for det første at det er en viss sannsynlighet for at det er Bertheussens skrift på konvolutten til brevet. Videre er det, som tingretten har lagt til grunn, klar sannsynlighetsovervekt for at håndskriften på konvolutten er skrevet av samme person som konvolutten i den etterfølgende forsendelsen til advokat Elden 14. mai 2019, og det er igjen en viss sannsynlighetsovervekt for at dette ble skrevet av Bertheussen. Selv om det legges til grunn at Bertheussen ikke kan ha postlagt den etterfølgende forsendelsen som er en del av sammenligningsgrunnlaget, fant tingretten det bevist utover enhver rimelig til at Bertheussen laget disse forsendelsene. Lagmannsretten har ingen innvending til denne bevisvurderingen. Uttalelsene i den etterfølgende forsendelsen var åpenbart et forsøk på å underbygge Bertheussens forklaringer i avhør, og lagmannsretten viser her til tingrettens vurdering av den etterfølgende forsendelsen på side 52 og 67, som er overbevisende. Lagmannsretten kan ikke se at skriftundersøkelsene skulle vært tillagt mindre vekt, slik forsvarer anfører i støtteskrivet. Skriftundersøkelsene, sammenholdt med den etterfølgende forsendelsen og det øvrige bevismaterialet, etterlater etter lagmannsrettens syn ingen tvil om at det var Bertheussen som utformet og sendte brevet i tiltalen post I a) nr. 2.

Etter dette foreligger det ingen feil ved tingrettens bevisbedømmelse, og tingretten har med rette kommet til at det er bevist utover enhver rimelig tvil at Bertheussen utformet og sendte brevet. Når de enkelte kriminaltekniske undersøkelser, funn og bevis vurderes samlet, foreligger det etter lagmannsrettens syn i høyden en hypotetisk tvil om at det var Bertheussen som utformet og sendte brevet.

Post 1 a) nr. 3 – brann i søppeldunk

I støtteskrivet er det for det første anført at tingrettens uttalelse på side 53 i dommen om at «det ikke helt kan utelukkes at andre personer kan ha tent på søppeldunken» ikke er forenlig med strafferettens beviskrav. Etter lagmannsrettens syn er det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering på dette punkt. Det gjengitte sitatet fra tingrettens dom er slik lagmannsretten ser det tatt ut av sin sammenheng av forsvarer. I

passusen i dommen som forsvarer sikter til, bemerker tingretten at det ikke kan utelukkes at andre personer kan ha tent på søppeldunken hvis man «ser på handlingen isolert sett». Tingretten gikk så over til å vurdere de øvrige bevis som knytter Bertheussen til brannen, og tingretten kom etter en samlet vurdering til at det på bakgrunn av det samlede bevisbildet ikke var tvil om at det var Bertheussen som tente på søppeldunken. Det er etter dette åpenbart at det ikke er grunnlag for anførselen om at domfellelsen på dette punkt ikke er i tråd med strafferettens beviskrav.

Lagmannsretten er heller ikke enig med forsvarer i at det er rene tilfeldigheter og teoretiske handlingsalternativer som begrunner domfellelsen. Selv om det ikke foreligger noen enkeltstående tekniske bevis som direkte knytter Bertheussen til brannstiftelsen, utover at brannen oppsto som følge av bruk av rødsprit i kombinasjon med åpen ild og at Bertheussen regelmessig brukte rødsprit til blant annet røyking av kjøtt, er lagmannsretten enig med tingretten i at det samlede bevisbildet ikke etterlater tvil om at det var Bertheussen som tente på søppeldunken. Brannen må sees i lys av brevet som ble mottatt samme dag. Hovedbudskapet i brevet var at anmeldelsen mot teaterstykket Ways of Seeing skulle trekkes. Dette brevet fikk redusert betydning etter at Bertheussen ble kjent med at anmeldelsen var henlagt.

Lagmannsretten er videre enig med tingretten i at brannen også må sees i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen og Bertheussens motiv og ønske om oppmerksomhet rundt teaterstykket. Som tidligere nevnt, er det ikke omtvistet og at samme gjerningspersoner står bak samtlige handlinger i tiltalen slik at de ulike hendelsene styrker hverandre bevismessig. At det utvilsomt er samme gjerningsperson ved alle tiltalepunkter, er et moment av betydning i den samlede bevisvurderingen, og det hefter ikke noen feil ved tingrettens vurdering når brannen er vurdert i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen. Lagmannsretten viser videre til at Bertheussens ønske om å ramme Ways of Seeing, og at hun hadde et tydelig motiv for handlingen, underbygges av at hun raskt etter hendelsen sørget for at opplysningene nådde pressen.

Videre er lagmannsretten av den oppfatning at de etterfølgende forsendelsene der det er gitt opplysninger om selvantennelse, klart underbygger at det var Bertheussen som tente på søppeldunken, slik også tingretten har lagt til grunn. Lagmannsretten er ikke enig med forsvarer i at Bertheussens forklaring om selvantenningsmekanisme i avhør ikke har selvstendig bevisverdi. Etter lagmannsrettens syn er det klart at Bertheussens forklaring om mulig selvantenning må sees i sammenheng med e-posten fra angivelige gjerningspersoner som ble gjengitt i Dagbladet i slutten av mai 2019, hvor det fremgår at søppeldunken skal ha blitt forsøkt påtent med selvantenningsmekanisme. Det er imidlertid på det rene at det ikke ble funnet noen tegn til selvanntenningsmekanismer. Tingretten mente at Bertheussen også sto bak denne etterfølgende forsendelsen, og at uttalelsene her ble gitt som et forsøk på å underbygge hennes egne forklaringer i avhør. Lagmannsretten ser ingen svakheter ved denne bevisvurderingen og ser helt bort fra den hypotetiske muligheten for at eventuelle

andre gjerningspersoner skulle ha sendt en slik etterfølgende forsendelse og diktet opp slike opplysninger. Ut over dette, vises det til tingrettens vurdering på side 52 om den etterfølgende forsendelse, som lagmannsretten ikke har innvending til.

Lagmannsretten kan heller ikke se at noen av de øvrige anførslene i støtteskrivet gir grunn til å vurdere skyldspørsmålet annerledes enn det tingretten har gjort. Når det gjelder spørsmålet om Bertheussen hadde anledning til å gå ut og tenne på søppeldunken, er lagmannsretten ikke enig med forsvarer i at tingretten her bygger på en teoretisk mulighet om at Bertheussen kan ha kommet seg usett forbi datteren Sofie Wara Bertheussen og hennes kjæreste Christopher Awu Sam. Lagmannsretten viser til at de to har forklart at de i det aktuelle tidsrommet satt i stuen med ryggen til og de derfor ikke kunne se Bertheussen og hva hun foretok seg. Ingen av de to har dermed gitt Bertheussen noe alibi, slik forsvarer synes å antyde i støtteskrivet. Som tingretten også har vist til, trengte heller ikke Bertheussen å gå gjennom stuen for å komme seg ut av huset. Lagmannsretten kan heller ikke se at forsvarers anførsel om at hoveddøren piper når den åpnes eller lukkes, skaper tvil om at det var Bertheussen som tente på søppeldunken. Som Sofie Wara Bertheussen har forklart for tingretten, piper ikke låsen dersom døren ikke er låst. Det er heller ikke riktig at inngangsdøren alltid går i automatisk lås. Det er følgelig ingenting som tilsier at Bertheussen ikke kunne bevege seg ut hoveddøren og tenne på søppeldunken, og deretter gå inn igjen, uten at Sofie Wara Bertheussen og/eller Christopher Awu Sam har hørt eller sett henne. Tingretten har i sin vurdering tatt høyde for støynivå, tidsbruk og hvorvidt Bertheussen usett kan ha tent på søppeldunken, og det hefter etter lagmannsrettens syn ingen feil ved denne vurderingen.

Forsvarers anførsel om at ingen har observert Bertheussen i nærheten av søppeldunken før hendelsen, taler heller ikke imot at det var Bertheussen som tente på søppeldunken. Tvert imot, det faktum at brannen eskalerte raskt og at ingen har observert øvrige mulige gjerningspersoner i nærheten av huset, taler for at gjerningspersonen nettopp befant seg i huset før søppeldunken ble påtent.

Det hefter etter dette ingen feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post 1 a) nr. 3

<u>Tiltalepost 1 a) nr. 4 og post I b) og I c) – brev til henholdsvis Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde 29. januar 2019</u>

Etter lagmannsretten syn er det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisbedømmelse når det er funnet bevist utover enhver rimelig tvil at det var Bertheussen som lagde og sendte brevene adressert til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde.

Det foreligger etter lagmannsrettens syn et svært omfattende og overbevisende bevisbilde for denne delen av tiltalen, som utvilsomt knytter Bertheussen til brevene. Rekken av bevis

som taler for at Bertheussen har utformet og sendt brevene er meget tungtveiende og overbevisende, og etterlater etter lagmannsretten ingen tvil om skyldspørsmålet.

Til tross for at det er knyttet noe tvil til undersøkelsene av papiret og konvoluttene som er brukt i brevene, er det klart at undersøkelsene taler for at det var Bertheussen som lagde og sendte brevene. Lagmannsretten viser til bemerkningene om disse undersøkelsene foran. Forsvarers anførsler knyttet til undersøkelsene under denne delen av tiltalen tilfører ikke saken noe nytt, og lagmannsretten anser det også her klart at undersøkelsene av papiret og konvoluttene er et moment som skal inngå i den samlede bevisvurderingen.

I tillegg til resultatet av undersøkelsen av papiret og konvoluttene, er det en rekke øvrige tungtveiende bevis som peker mot Bertheussen. For det første vises det til at det under ransakingen hos Bertheussen ble funnet et eksemplar av avisen hvor deler av teksten i brevene var hentet fra, og hvor deler av teksten var markert med gult. I tillegg har tingretten funnet det bevist at det ble foretatt fire utskrifter av denne artikkelen, som var et intervju med en av skuespillerne i teaterstykket, 29. januar 2019. Kripos konkluderte med at skriveren av typen HP Envy 5020 eller skriver med samme deler/komponenter kunne være benyttet til produksjonen av brevene. Det er ikke tvil om at Bertheussen kjøpte en HP Envy 5020-skriver med kontanter på Sandvika Storsenter 24. januar 2019. Lagmannsretten er ikke enig med forsvarer i at det ikke er bevismessig grunnlag for å legge til grunn at det ble foretatt fire utskrifter av artikkelen. Lagmannsretten viser for det første til politioverbetjent Bøyums forklaring for tingretten, der han forklarte at funn i printdialog.exe og print-spool filer sterkt indikerte at det ble foretatt flere utskrifter. Når dette ses i lys av at Bertheussen beviselig trykket fire ganger på print-knappen og hvilke internettsøk Bertheussen samtidig gjorde, taler dette med stort tyngde for at Bertheussen skrev ut artikkelen som hun deretter brukte i brevene. Slik lagmannsretten ser det, ble denne printeren kjøpt for å skrive ut artikkelen som hun deretter brukte i brevene. Dette underbygges av at overvåkningsbildene fra utenfor Bertheussens bopel 29. januar kl. 13:54, drøyt halvannen time etter at Bertheussen koblet fra printeren, viser at Bertheussen la papp/emballasje i bilen og at hun bar en veske med en sort gjenstand inn i bilen. Lagmannsretten er enig med tingretten i at det på bakgrunn av spesialetterforsker Sandøys sammenligning og undersøkelse av objektene, er svært sannsynlig at de nevnte overvåkningsbildene viser at Bertheussen plasserte både emballasje og skriver i bilen denne dagen.

Etter lagmannsrettens syn er de ovennevnte momenter tungtveiende bevis som med stor tyngde tilsier at Bertheussen lagde og sendte brevene. Lagmannsretten kan ikke se at det i støtteskrivet er anført noe som rokker ved tingrettens vurdering på dette punkt. Det er heller ikke anført noe som gir grunn til å vurdere og vekte disse bevisene annerledes enn det tingretten har gjort.

At det var Bertheussen som lagde og sendte brevene, underbygges ytterligere av undersøkelsene av frimerkene som ble brukt, som med stor styrke kan knyttes til Bertheussen. Forsvarer har i støtteskrivet anført at tingretten ikke har problematisert toleransegrensen på papirkuttene og at det til enhver tid vil være mellom 26 650 og 53 300 frimerkehefter med tilsvarende registeravvik som frimerkene påført de to konvoluttene, og at det derfor ikke kan sies å foreligge tekniske holdepunkter som med sikkerhet taler for at frimerkene stammer fra nettopp det heftet som er beslaglagt på bopel. Lagmannsretten kan ikke se at forsvarers anførsel svekker bevisverdien av undersøkelsene av frimerkene. At frimerkene på brevene og det beslaglagte heftet med frimerker har tilnærmet samsvarende registeravvik, er i seg selv et vektig argument. Det er imidlertid ikke kun frimerkenes registeravvik som taler for at frimerkene stammer fra det beslaglagte heftet. I tillegg fant Kripos at frimerkene i det beslaglagte heftet og frimerkene på brevet hadde samme type papirkutting på motivet. På denne bakgrunn konkluderte Kripos med at frimerkene på brevet etter all sannsynlighet kommer fra det beslaglagte frimerkeheftet. Etter lagmannsrettens syn kan det utelukkes at disse særegne likhetene er rene tilfeldigheter, og lagmannsretten ser derfor helt bort den teoretiske muligheten for at frimerkene på brevene kan stamme fra et annet frimerkehefte enn det som ble beslaglagt på Bertheussens bopel.

Når de ovennevnte bevis vurderes samlet, er det etter lagmannsrettens syn ingen tvil om at det var Bertheussen som lagde og sendte brevene. Forsvarers øvrige anførsler i støtteskrivet gir ikke grunn til en annen vurdering. I støtteskrivet er det vist til at det ikke var mulig å fastslå hvorvidt tekstbehandlingsprogram hadde blitt lastet ned, at politiet har unnlatt å ta sporprøve fra innsiden av konvoluttens lukkemekanisme og at politiet aldri gjenfant sjablonger av samme størrelse som ble brukt. Etter lagmannsrettens syn er det klart at disse momentene er av underordnet betydning, og at de ikke rokker ved tingrettens bevisvurdering når de vurderes opp mot det meget omfattende samlede bevisbildet som med stor tyngde peker mot Bertheussen som gjerningsperson.

Det hefter etter dette ingen feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post 1 a) nr. 4 og post I b) og I c).

Tiltalen post 1 a) nr. 5 – tøyremser med flasker innholdende bensin bak bilen 11. februar 2019

I støtteskrivet er det anført at det ikke er bevismessig grunnlag for at det var Bertheussen som festet tøyremsene og flaskene inneholdende bensin bak bilen, og at tingretten derfor uriktig har lagt til grunn at dette er utført av henne. Lagmannsretten er ikke enig i dette, og kan ikke her se at det hefter feil ved tingrettens bevisvurdering.

Lagmannsretten kan for det første ikke se at tvilen knyttet til tidspunktet for hendelsen er egnet til å skape noen tvil om det var Bertheussen som festet tøyremsene og flaskene, inneholdende bensin, bak bilen. Til støtte for dette viser lagmannsretten til politibetjent

Mortensens forklaring om at PSTs gjennomgang av overvåkning av biloppstillingsplassen tilbake til 29. januar 2019, viste at det ikke hadde vært uvedkommende ved bilen mens den sto parkert utenfor huset. Lagmannsretten viser også til politibetjent Dolvas forklaring om at hun ikke trodde tøyremsene og flaskene hadde hengt lenge etter bilen. Sett hen til Bertheussens uvanlig lange tidsbruk på kjøreturen fra Smestad gjenbruksstasjon til 7-Eleven på Ullern og fra 7-Eleven og hjem, er det klart at hun både hadde tid og anledning til å feste tøyremsene med flasker på bilen. Lagmannsretten har på denne bakgrunn ingen innvending mot tingrettens vurdering om at tøyremsene med flaskene må ha blitt festet på bilen under kjøreturen ettermiddagen/kvelden 11. februar 2019.

Lagmannsretten er videre ikke enig med forsvarer i at Bertheussen har gitt en plausibel forklaring på tidsbruken på kjøreturen fra Smestad gjenbruksstasjon og hjem. Tingretten har vist til Bertheussens forklaring om at tidsbruken skyldes at hun ble sittende å «kope» en stund i bilen utenfor 7-Eleven fordi hun gruet seg til operasjonen dagen etter, at hun stoppet og kastet et teppe et sted mellom gjenbruksstasjonen og 7-Eleven, og endelig at hun svingte nedom Møllefaret hvor hun bremset for en mann med sykkelvogn. Det vises til dommen side 65–66. Som tingretten også har vist til, kom forklaringen om at hun ble sittende å «kope» i bilen først i avhør 8. april 2019. Hun opplyste ikke om dette verken til politipatruljen på stedet, i avhør samme dag, eller i meldingen til Wara samme kveld der hun oppga kjøreturen. Forklaringen om at hun stoppet og kastet et teppe, kom først ved gjennomlesning av avhør 29. august 2019, mens opplysningen om at hun bremset for en mann med sykkelvogn, først kom under hovedforhandlingen. Etter lagmannsrettens syn er det klart at Bertheussen må ha forstått at alle opplysninger om stopp og lignende på turen som avvek fra det normale, må ha vært av interesse for politiet for å undersøke om noen hadde festet flaskene på bilen underveis. I lys av dette er det svært påfallende at det har kommet nye opplysninger og forklaringer underveis og på forskjellige stadier i saken. Enkelte av opplysningene kom altså så sent som under hovedforhandlingen i tingretten. Lagmannsretten er derfor enig med tingretten i at utviklingen i Bertheussens forklaring er tilpasset bevisene i saken. Tidsbruken på kjøreturen, sammenholdt med Bertheussens forklaring omkring dette, taler etter lagmannsrettens syn klart for at Bertheussen festet tøyremsene med flaskene på bilen under kjøreturen ettermiddagen/kvelden 11. februar 2019.

Etter lagmannsrettens syn underbygger de etterfølgende forsendelsene til advokat Eldens kontor 14. mai 2019 og 13. august 2020 at det er Bertheussen som festet tøyremsene med flaskene på bilen under kjøreturen. Lagmannsretten er enig med tingretten i at det er utenkelig at det eksisterte en aksjonsgruppe som kommuniserte med jaktradioer og overvåket Wara og Bertheussen, og som fulgte etter Bertheussen på biltur og stoppet bilen lenge nok til å feste flaskene mv, eventuelt løsne en forhåndsplassert pose med slikt innhold, slik det er beskrevet i forsendelsene. Det er åpenbart at disse etterfølgende forsendelsene er laget av Bertheussen som et forsøk på å skape et alibi og for å underbygge hennes forklaringer. Lagmannsretten viser her blant annet til at Bertheussens forklaring

under hovedforhandlingen om at hun svingte nedom Møllefaret og en mann med sykkelvogn kom foran bilen, klart virker å være tilpasset det scenario som presenteres i de nevnte forsendelsene. Det er ikke anført noe i støtteskrivet som gir grunn til en annen vurdering av disse forsendelsene.

Videre er funnet av bensinsøl i hagen 14. og 15. mars 2019 etter lagmannsrettens syn forenlig med at Bertheussen fylte opp flaskene med bensin på egen eiendom, og lagmannsretten er enig med tingretten i at det er sannsynlig at funnet i snøen bak huset stammer fra påfylling av flaskene. Bertheussen har ikke kunnet gi noen troverdig forklaring på hvordan bensin var havnet i snøen bak huset. Som tingretten har vist til, er Waras og Bertheussens bil dieseldrevet og det benyttes heller ikke bensin til røykeovnen. Til dette kommer også at det under ransakingen ble funnet en bensinkanne gjemt i garasjen. Lagmannsretten kan ikke se at noen av forsvarers anførsler i støtteskrivet rokker ved tingrettens vurdering av, eller bevisverdien til, funnet av bensinsølet og bensinkannen. At det ikke foreligger konkete tekniske bevis som tilsier at akkurat den bensinkannen ble brukt, medfører åpenbart ikke at bensinsølet og bensinkannen ikke er et vektig moment i den samlede bevisvurderingen.

Når de ovennevnte bevis vurderes samlet, er det etter lagmannsrettens syn utvilsomt at tingretten med rette har kommet til at det var Bertheussen som festet tøyremsene og flaskene inneholdende bensin bak bilen 11. februar 2019, slik som beskrevet i tiltalen post I a) nr. 5. Lagmannsretten kan heller ikke se at det i støtteskrivet er tilbudt nye bevis eller anført noe som ikke ble behandlet i tingretten, eller som er egnet til å skape rimelig tvil om at det var Bertheussen som festet tøyremsene og flaskene bak bilen. Hun er utvilsomt dømt med rette også for dette forholdet.

Tiltalepost I a) nr. 6 – ark med trusler og pulver i postkassen 2. mars 2019

I støtteskrivet er det anført at det er flere åpenbare mangler ved tingrettens bevisbedømmelse og at konklusjonen om at Bertheussen er rett gjerningsperson er uriktig. Lagmannsretten er ikke enig i dette, og kan ikke se at det hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering.

Forsvarer har for det første argumentert med at tingretten burde utvist varsomhet med å tillegge skriftundersøkelsene stor bevisverdi. Som tingretten har vist til, konkluderte seniorrådgiver Jacobsen i Kripos med at resultatet av undersøkelsene av arket talte sterkt for at skriften var utført av Bertheussen. Dette er et moment som med tyngde taler for at det var Bertheussen som skrev arket. At forsvarets sakkyndige vitne Wilhemsen la til grunn en lavere sannsynlighetsgrad – at undersøkelsene til en viss grad talte for at Bertheussen skrev arket – svekker etter lagmannsrettens syn ikke bevisverdien av Kripos' skriftundersøkelse. Som tingretten har vist til, forklarte Wilhelmsen at hennes

undersøkelser, i motsetning til Kripos' undersøkelser, var basert på kopier og dels bilder av det omstridte materialet, og hun forklarte i forlengelsen av dette at hun muligens hadde hatt et dårligere grunnlag for analysene enn Kripos. Lagmannsretten kan heller ikke se at Bertheussens operasjon i hånden tre uker før hendelsen påvirket skriftundersøkelsen på en slik måte at bevisverdien av denne er svekket. Som nevnt under tiltalen post 1 a) nr. 1 over, var skrift- og sammenligningsgrunnlaget for skriftundersøkelene ikke kun skriftprøvene som ble opptatt etter Bertheussens operasjon, men også skriftlig materiale fra Bertheussens notatbøker som var skrevet uavhengig av den senere saken.

Tingretten kom etter bevisførselen til at Bertheussen tidligere hadde brukt medikamenter med virkestoffet prednisolon – som det ble påvist en liten mengde av i pulveret – og at hun fortsatt hadde tilgang til dette stoffet på gjerningstidspunktet. Selv om det ikke er noe i de fremlagte resepter for perioden 2017-2019 som tilsier at Bertheussen hadde tilgang på legemidler som inneholdt Nozinan, er lagmannsretten enig med tingretten i at det er påfallende at Bertheussen ikke ønsket å gi opplysninger om hun på noe tidspunkt hadde fått foreskrevet Nozinan og at hun heller ikke ønsket å gi et generelt fritak for taushetsplikt for å hente ut reseptopplysninger lenger tilbake i tid enn til 2017.

Lagmannsretten kan heller ikke se at det hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering når det er lagt til grunn at brevets innhold taler for at det er Bertheussen som har skrevet dette eller når hendelsen er sett i sammenheng med de øvrige hendelsene i tiltalen, særlig tiltalen post I a) nr. 4 og post I b) og c). Når det gjelder innholdet i brevet, viser lagmannsretten som tingretten til at brevets innhold, hvor det fremgår at «VI VENTET PÅ DERE», klart taler for at det er Bertheussen som har skrevet dette. Brevet gir en tydelig referanse til brevene til Wara/Bertheussen og Tybring-Gjedde 29. januar 2019 som må forstås som en «invitasjon» til å møte opp på forestillingen på Vega Scene, hvor ingen av mottakerne møtte opp. Lagmannsretten er ikke enig med forsvarer i at det er konkludert med skyld på bakgrunn av et lavere beviskrav enn det som kreves for å bevise straffeskyld, når brevets innhold og hendelsen som sådan sees i sammenheng med brevet i tiltalen post I a) nr. 4 og post I b) og c). Som tidligere nevnt er det ikke omtvistet at samme gjerningsperson står bak samtlige handlinger i tiltalen. Likheten mellom hendelsene og brevenes innhold er derfor klart et tungtveiende og relevant moment i den samlede bevisvurderingen.

Lagmannsretten kan etter dette ikke se at det er hold i forsvarers anførsler om at det er åpenbare mangler ved tingrettens bevisvurdering. Tingretten har med rette kommet til at det på bakgrunn av særlig håndskriftundersøkelsene, papirundersøkelsene, brevets innhold, Bertheussens reaksjon på hendelsen, den etterfølgende kommunikasjonen med Rita Karlsen, og de etterfølgende forsendelsene til advokat Elden 14. mai 2019 og opplysningene i e-post publisert i Dagbladet 6. juni 2019, samlet sett er bevist at det var Bertheussen som utformet brevet og la dette i postkassen sammen med pulveret. Ingen av de øvrige anførslene i støtteskrivet er egnet til å rokke ved tingrettens bevisvurdering.

Det hefter etter dette ingen feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post 1 a) nr. 6.

Tiltalepost I a) nr. 7 – brann i bil 10. mars 2019

I støtteskrivet er det anført at det er flere feil ved tingrettens bevisvurdering, og at det hefter tilstrekkelig med tvil ved bevismaterialet til at skyld ikke kan sies å være bevist i henhold til det strafferettslige beviskravet.

Lagmannsretten kan ikke se at det hefter noen feil ved tingrettens bevisvurdering. Tingretten har med rette kommet til at det var Bertheussen som tente på bilen og ripet inn «RASIST» i lakken på bilens høyre side. Etter lagmannsrettens syn er det et meget sterkt og omfattende bevisbilde som danner grunnlaget for tingrettens domfellelse for denne delen av tiltalen. Lagmannsretten kan ikke se at det i støtteskrivet er tilbudt nye bevis eller anført forhold som rokker ved tingrettens grundige og overbevisende bevisvurdering.

I støtteskrivet er det for det første anført at Bertheussens forklaring om at logger fra Helsedata-applikasjonen og fra magnetkontakter på døren kunne stemme overens med kveldsrydding og innslipping av katten, ikke kan utelukkes. Det er også anført at det hendelsesforløpet påtalemyndigheten har presentert, og som tingretten har lagt til grunn, i praksis fremstår urealistisk.

Etter lagmannsrettens syn er det åpenbart at det må sees bort fra Bertheussens forklaring om at hennes bevegelser denne natten knyttet seg til kveldsrydding og innslipping av katten. Lagmannsretten viser for det første til tidslinjen som er gjengitt på side 74–75 i dommen, som gir en sammenstilling av tidspunkter for bevegelser basert på opplysninger hentet ut fra Bertheussens mobiltelfon, tidspunkter for når utgangsdøren ble åpnet og lukket ifølge logg fra magnetkontakter, tidspunkter for når lyskasterne var aktivert, samt aktivering av videoPC-en som viser bilder fra overvåkningskameraene på kjøkkenet. Av denne sammenstillingen fremgår det at det var avbrudd i kameraovervåkningen kvelden/natten brannen i bilen startet, og at brannen ble påsatt under det siste av disse avbruddene, mellom klokken 01:25:39 og 01:31:35. I dette tidsintervallet på ca. seks minutter stod også inngangsdøren åpen, og Bertheussens mobiltelefon var ifølge data fra Helsedata-applikasjonen i bevegelse. Lagmannsretten viser videre til at rett etter at kamerakontakten ble gjenopprettet etter at bilen var påtent (klokken 01:31:35), viser data fra Helsedata-applikasjonen vertikale bevegelser som er forenlig med at Bertheussen gikk opp trappen til andre etasje klokken 01:32:14 og deretter satte mobilen på lading klokken 01:33:44. Når disse hendelsene og Bertheussens aktivitet sees i sammenheng, er det etter lagmannsrettens syn ingen tvil om at Bertheussen tente på bilen mellom klokken 01:25:39 og 01:31:35. Lagmannsretten kan heller ikke se at dette hendelsesforløpet på noe vis fremstår urealistisk, slik det er anført i støtteskrivet. Lagmannsretten trekker særlig frem at det er svært påfallende at overvåkningskameraene ble tilkoblet ca. ett minutt etter at inngangsdøren ble lukket, og at brannen i bilen da var synlig. Det er også svært påfallende

at bilen var dekket av overvåkningskameraer hele denne helgen, bortsett fra de fire avbruddene denne kvelden/natten. Som tingretten har vist til, viser overvåkningsvideoene at det ikke var andre personer i nærheten av bilen denne natten. Endelig viser lagmannsretten til tingrettens grundige behandling av overvåkningssystemet i boligen på side 76–78 i dommen, hvor tingretten legger til grunn at magnetkontakten må ha blitt manipulert etter brannen, at lyskasterne rundt huset ble deaktivert denne natten, og at avbruddene i overvåkingssystemet skyldtes at koblingen mellom kameraene og switchen ble tatt ut. Lagmannsretten finner ingen svakheter ved tingrettens vurderinger på dette punkt, og det er ikke anført noe i støtteskrivet som skaper tvil om disse vurderingene eller som gir grunn til å vurdere disse forholdene annerledes.

Etter lagmannsrettens syn er det åpenbart at disse hendelsene samlet sett ikke kan forstås på noen annen måte enn at Bertheussen selv har sørget for brudd i kamerakontakten, manipulering av magnetkontakten, samt deaktivert lyskasterne, for deretter å sette fyr på bilen for å unngå å bli fanget opp av overvåkningskameraene. Det kan sees bort fra at disse hendelsene er rene tilfeldigheter som har skjedd samtidig med at alternative gjerningspersoner skal ha tent på bilen.

Lagmannsretten kan heller ikke se at forsvarers øvrige anførsler rokker ved tingrettens bevisvurdering. Når det gjelder forsvarers anførsel om at Bertheussen observerte forspor i hagen, er lagmannsretten enig med tingretten i at det på bakgrunn av blant annet vitneforklaringene til politibetjentene Fredriksen, Dybdahl og Skjeseth, er utelukket at det var ferske spor i snøen i hagen denne natten. Lagmannsretten viser til tingrettens vurdering på side 79 i dommen. Det er ikke anført noe i støtteskrivet som gir grunn til å vurdere dette annerledes enn det tingretten har gjort. Det var heller ikke noe ved Bertheussens fysiske helse som tilsa at hun ikke var i fysisk stand til å bevege seg ut til bilen og tenne på denne, slik det indikeres i støtteskrivet. Lagmannsretten viser til at Bertheussen dagen og kvelden før brannen var ute av huset flere ganger, og at hun blant annet måkte, feide og strødde inngangspartiet. Lagmannsretten kan heller ikke se at det er anført noe i støtteskrivet som svekker bevisverdien av de øvrige bevis som tingretten har vektlagt, jf. vurderingene på side 80–81 i dommen. Selv om det kan knyttes en viss tvil til undersøkelsen av funn av rødsprit, hyssing og tennposene, er dette funn som har vekt i den samlede bevisvurderingen og som inngår i en lang rekke bevis som klart underbygger at det var Bertheussen som tente på bilen. At det kan knyttes noe tvil til enkeltbevis når de vurderes isolert, er ikke avgjørende.

Lagmannsretten har etter dette kommet til at det ikke hefter noen
feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post 1 a) nr. 7.

De øvrige tiltaleposter (post II og IV)

De øvrige tiltalepostene baserer seg på de samme faktiske forhold som tiltalen post I. Bevisvurderingen er dermed den samme for disse tiltalepostene. Lagmannsretten viser til vurderingen av tiltalen post I over, og mener at det ikke hefter feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post II og IV.

Oppsummering og de etterfølgende forsendelsene

Lagmannsretten har kommet til at det ikke hefter noen feil ved tingrettens bevisbedømmelse for tiltalen post I, II og IV når det er funnet bevist utover enhver rimelig tvil at Bertheussen utførte hver av hendelsene som er beskrevet i tiltalen post I, II og IV. Det er ikke tilbudt nye bevis som tilsier at en ankeforhandling vil kunne lede til et annet resultat. Heller ikke er det omstendigheter ellers som tilsier det.

Når det gjelder de etterfølgende forsendelsene, er det klart at disse ikke på noe vis gis gir Bertheussen alibi for handlingene hun er tiltalt for. Lagmannsretten er enig med tingretten i at de etterfølgende forsendelsene tvert imot ytterligere forsterker bevisbildet som taler for at det er Bertheussen som er gjerningspersonen. Når innholdet i de etterfølgende forsendelsene sammenholdes med Bertheussens forklaringer, er det åpenbart at Bertheussen har laget disse for å forsøke å gi seg selv et alibi for hendelsene og for å underbygge opplysninger hun selv har gitt i avhør. Lagmannsretten viser her til behandlingen av de etterfølgende forsendelsene over. At Bertheussen mest sannsynlig ikke kan ha postlagt tre av forsendelsene selv, er – slik tingretten har lagt til grunn – ikke avgjørende så lenge det er bevist at Bertheussen har laget forsendelsene. Som tidligere nevnt er det ikke omtvistet at samme gjerningsperson står bak alle handlingene i tiltalen og de etterfølgende forsendelsene, noe også lagmannsretten finner utvilsomt. Lagmannsretten viser videre til at det er flere sentrale bevis som knytter Bertheussen til forsendelsene og som underbygger at hun har laget forsendelsene, herunder konkrete opplysninger og innholdet i forsendelsene. Utover dette viser lagmannsretten til tingrettens vurdering av de etterfølgende forsendelsenes betydning for saken på side 81–85 i dommen, som det ikke hefter svakheter ved. Forsvarerens anførsler tilsier ingen annen vurdering.

Anken over lovanvendelsen under skyldspørsmålet

I støtteskrivet er det som lovanvendelsesfeil for det første anført at domfellelse etter straffeloven § 263 krever at det foreligger en trussel om en fremtidig straffbar handling og at tingretten har anvendt straffeloven § 263 feil når den har lagt til grunn at det er anledning til å domfelle for trusler uten et klart frampek i situasjonene.

Tingretten har grundig drøftet lovanvendelsen, og kommet til at samtlige av handlingene beskrevet i tiltalen post I både isolert og samlet var trusler som var egnet til å fremkalle alvorlig frykt lovens forstand. Slik lagmannsretten ser det, har tingretten gitt en korrekt

redegjørelse for de rettslige utgangspunktene etter straffeloven § 263 og deretter foretatt en korrekt subsumsjon. Som tingretten har vist til, skal det foretas en objektiv vurdering av om et utsagn, tegn eller handling er egnet til å fremkalle alvorlig frykt etter straffeloven § 263, og sammenhengen trusselen er fremsatt i vil stå helt sentralt ved vurderingen av om vilkårene for straffeansvar etter § 263 er oppfylt, jf. blant annet HR-2019-1922-A. Tingretten har videre korrekt lagt til grunn at det ikke er tilstrekkelig at en handling i seg selv er skremmende for å kunne anses som en trussel etter straffeloven § 263. Tingretten har med henvisning til Rt-1974-205 lagt til grunn at for å anses som en trussel, må det også være grunn til å alvorlig frykte at en straffbar handling vil skje.

Lagmannsretten er ikke enig med forsvarer at tingretten har anvendt straffeloven § 263 feil, når tingretten har lagt til grunn at en symbolsk handling uten noe klart frempek ut ifra omstendighetene kan tolkes som en straffbar trussel. Tingretten har funnet støtte for sitt syn i avgjørelsene Rt-1994-1604 (Brennende kors) og LB-2001-1152. Lagmannsretten kan ikke se at tingrettens forståelse av disse avgjørelsene er feil, men riktignok slik at det først og fremst er Rt-1994-1604 som med tyngde underbygger tingrettens tolkning. Lagmannsretten bemerker at saksforholdet i LB-2001-1152 var slik at det i større grad forelå en direkte straffbar handling og et tydeligere frampek mot en fremtidig straffbar handling enn i vår sak. Avgjørelsen har dermed mindre vekt enn Rt-1994-1604, men etter lagmannsretten syn kan også denne avgjørelsen tas til inntekt for at symbolske ord og handlinger uten noe klart frempek til en konkret fremtidig straffbar handling etter omstendighetene kan være å anse som trusler etter straffeloven § 263.

Slik lagmannsretten ser det, har tingretten korrekt lagt til grunn at symbolske ord og handlinger som ut ifra omstendighetene gir grunn til å frykte at en straffbar handling vil skje i fremtiden, vil omfattes av straffeloven § 263 selv om handlingen ikke har noe klart frempek til en konkret straffbar handling. I tillegg til nevnte Rt-1994-1604 som klart underbygger en slik lovforståelse, støttes en slik tolkning også av ordlyden «under slike omstendigheter» i straffeloven i § 263 og HR-2019-1922. Etter lagmannsrettens syn er det derfor ikke utrykk for uriktig lovanvendelse når tingretten har tatt utgangspunkt i at selv om det ikke er fremsatt direkte trusler ved noen av hendelsene, må hendelsene vurderes ut ifra sammenhengen de ble fremsatt i og hvordan disse ble oppfattet av de fornærmede og omgivelsene rundt.

Tingretten har videre grundig drøftet hver enkelt hendelse i tiltalen post I på sidene 88–96 i dommen, og kommet til at disse både isolert og samlet er trusler som var egnet til å fremkalle alvorlig frykt etter straffeloven § 263. Lagmannsretten finner ingen holdepunkter for at tingrettens lovanvendelse og/eller subsumsjon er feil på dette punkt. Selv om det ikke ved noen av hendelsene isolert sett ble fremsatt direkte trusler, er lagmannsretten enig med tingretten i at hver enkelt hendelse isolert og sett i sammenheng med de øvrige forholdene, er å anse som trusler etter straffeloven § 263. Lagmannsretten viser til at det var en tydelig indre sammenheng mellom hendelsene ut ifra handlingenes karakter, innhold

og symbolbruk. Hver enkelt av hendelsene er derfor å anse som straffbare trusler som inngikk i et vedvarende og eskalerende trusselbilde. Ut over dette, viser lagmannsretten til tingrettens grundige gjennomgang av de ulike hendelsene, og oppsummeringen av disse, på side 88–96 i dommen, som lagmannsretten fullt ut tiltrer.

Etter dette finner lagmannsretten det klart at ingen av forsvarers anførsler gir grunn til å reise tvil om riktigheten av tingrettens lovanvendelse. Tingretten har dermed anvendt straffeloven § 263 riktig når den har kommet til at samtlige av hendelsene i tiltalen post I a, b og c, er å anse som trusler etter straffeloven § 263.

Videre er det i støtteskrivet anført at tingretten uriktig har lagt til grunn at brevet som var adressert til Tybring-Gjedde (tiltalen post I b og c og II b og c) var rettet mot Ingvild Smines Tybring-Gjedde. Forsvarer anfører derfor at det ikke foreligger noen trusler mot Ingvild Smines Tybring-Gjedde.

Lagmannsretten finner det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens lovanvendelse eller bevisbedømmelse når det er lagt til grunn at trusselbrevet var rettet mot både Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde. Lagmannsretten er enig med tingretten i at brevet må tolkes slik at det var til begge to. Lagmannsretten viser til at Smines Tybring-Gjedde og Christian Tybring-Gjedde, til forskjell fra Wara og Bertheussen, var et ektepar med samme etternavn. Til dette kommer at Smines Tybring-Gjeddes folkeregistrerte etternavn kun er «Tybring-Gjedde». Lagmannsretten er derfor ikke enig med forsvarer i at det faktum at brevets adressat var angitt som «Tybring-Gjedde» taler for at truslene utelukkende var rettet mot Christan Tybring-Gjedde. Det er ingenting i brevet som tilsier at brevet kun er rettet mot han. Dersom brevet kun var rettet mot han, ville det etter lagmannsrettens syn ha vært naturlig at hans fornavn fremgikk av konvolutten.

Lagmannsretten kan heller ikke se at de øvrige anførslene i støtteskrivet gir grunn til å reise tvil om riktigheten av tingrettens lovanvendelse og vurdering av hvem truslene var rettet mot. Selv om Smines Tybring-Gjedde ikke var omtalt i Ways of Seeing, var Smines Tybring-Gjedde og Tybring-Gjedde offentlige personer i maktposisjoner for Fremskrittspartiet. Lagmannsretten er enig med tingretten i at brevet til Tybring-Gjedde må sees i sammenheng med brevet Wara/Bertheussen mottok 2. mars 2019, der «den feige Frp-hora» var omtalt. Ut fra brevets innhold er det åpenbart at det peker tilbake på brevet til ekteparet Tybring-Gjedde 29. januar 2019, og at de derfor må vurderes samlet. Lagmannsretten legger som tingretten til grunn at «den feige Frp-hora» var en henvisning til Smines Tybring-Gjedde, hvilket blant annet underbygges av Smines Tybring-Gjeddes forklaring om at hun to ganger snakket med Wara og at begge var enige om at dette var en henvisning til henne. Det er ikke anført noe i støtteskrivet som tilsier at det hefter feil ved tingrettens vurdering på dette punkt, og lagmannsretten finner det klart at tingretten med rette har funnet det bevist at brevet også var rettet mot Smines Tybring-Gjedde.

Videre er det i støtteskrivet anført at tingretten har anvendt straffeloven § 115 feil. Til støtte for dette er det vist til at tingretten uriktig har lagt til grunn at Bertheussens handlinger var rettet mot Wara, Tybring-Gjedde og Smines Tybring-Gjedde i deres egenskap av å være statsråder og stortingsrepresentant. Det er videre vist til at tingretten ikke i tilstrekkelig grad har hensyntatt Bertheussens formål med handlingene.

Etter lagmannsrettens syn er det klart at det ikke hefter noen feil ved tingrettens lovanvendelse på dette punkt. Tingretten har med rette kommet til at straffeloven § 115 er anvendelig, selv om Bertheussens formål var å ramme Ways of Seeing. Lagmannsretten finner det klart at straffeloven § 115 ikke er i noen særstilling når det kommer til hvilket forsett som kreves, og det er etter lagmannsrettens syn ingen holdepunkter for forsvarers anførsler om at det etter straffeloven § 115 stilles krav om et bestemt formål eller hensikt med handlingen. Hva hovedformålet med handlingene var, er derfor ikke avgjørende for hvorvidt Bertheussen handlet forsettlig, slik tingretten med rette har lagt til grunn. At Bertheussens hovedformål med handlingen var rettet mot Ways of Seeing, medfører følgelig ikke at truslene ikke kan være rettet mot de fornærmede som statsråder og stortingsrepresentant. Som tingretten har vist til, var Bertheussens middel for å ramme Ways of Seeing å iscenesette trusler fra angivelige ukjente gjerningspersoner mot Wara, Tybring-Gjedde og Smines Tybring-Gjedde.

Truslene var utvilsomt rettet mot Wara, Tybring-Gjedde og Smines Tybring-Gjedde i egenskap av deres respektive roller som statsråder og stortingsrepresentant. Det er åpenbart at Wara og Tybring-Gjedde ble omtalt i forestillingen Ways of Seeing i kraft av deres politiske roller. Når det er funnet bevist at Bertheussen med sine handlinger mente å ramme teaterstykket Ways of Seeing, og middelet for å oppnå dette formålet var å iscenesette de nevnte trusler, har tingretten med rette lagt til grunn at truslene var rettet mot Wara og Tybring-Gjedde i kraft av deres roller som henholdsvis statsråd og stortingsrepresentant. Når det gjelder Smines Tybring-Gjedde, har tingretten med rette lagt til grunn at hun ble utsatt for trusler i kraft av sin posisjon som statsråd. Lagmannsretten viser her til tingrettens vurdering av dette spørsmålet på side 107 i dommen, som fullt ut tiltres.

Det er i støtteskrivet bestridt at Wara faktisk ble hindret i sitt virke 6. desember 2018. Lagmannsretten viser her til at det er tilstrekkelig for domfellelse etter straffeloven § 115 at det oppstod fare for en slik hindring og/eller påvirkning av Waras virksomhet. Etter lagmannsrettens syn er det åpenbart at det vedvarende trusselbildet som handlingene i tiltalen representerte, medførte en fare for hindring og/eller påvirkning av Waras virksomhet. Lagmannsretten er enig i tingrettens vurdering på side 105–106 i dommen Faren var også tilstrekkelig nærliggende og reell. Lagmannsretten viser her også til at Wara og PST i hele perioden fra 6. desember 2018 til 14. mars 2019, hvor det var et vedvarende og stadig eskalerende trusselbilde, var av den oppfatning at handlingene var utført av ukjente gjerningspersoner. Sett i lys av økende sikkerhetstiltak rundt Wara personlig og

Waras og Bertheussens bopel, er det åpenbart at det forelå fare for at Waras virksomhet ble hindret og/eller påvirket som følge av handlingene.

Etter dette er det klart at tingretten ikke har anvendt straffeloven § 115 feil.

Endelig er det i støtteskrivet anført at hendelsen med brannen i søppeldunken og brannen i bilen, ut ifra manglende alvor knyttet til lovbruddet, ikke omfattes av straffeloven § 190 andre ledd (tiltalen post IV). Lagmannsretten er ikke enig i dette. Etter lagmannsrettens syn er det åpenbart at de gjentatte brannstiftelsene er å anse som overtredelser av brann- og eksplosjonsvernloven § 5, og at handlingene er så graverende at straffeloven § 190 andre ledd er overtrådt. Forsvarers anførsel om lovbruddenes manglende alvor er ikke begrunnet nærmere, og fremstår etter lagmannsrettens syn som grunnløs. Tingretten har anvendt straffeloven § 190 riktig.

Anken over saksbehandlingen

Når det gjelder saksbehandlingsanken, er det i støtteskrivet anført at tingrettens avgjørelse 8. oktober 2020 om ikke å pålegge journalistene forklaringsplikt er en saksbehandlingsfeil som har påvirket dommens innhold etter straffeprosessloven § 343, ettersom saken ikke ble tilstrekkelig opplyst, jf. lovens § 294.

Lagmannsretten kan ikke se at tingretten begikk saksbehandlingsfeil ved å ikke pålegge journalistene forklaringsplikt. Tingrettens kjennelse er godt begrunnet, og tingretten har etter lagmannsrettens syn foretatt en forsvarlig og riktig interesseavvenning etter straffeprosessloven § 125 tredje ledd, når det ikke ble funnet tilstrekkelig tungtveiende grunner til å gjøre unntak fra kildevernet. Lagmannsretten er enig i det. Saken var utvilsomt også fullt forsvarlig opplyst, jf. straffeprosessloven § 294, uten at det var grunn til å gjøre slikt unntak fra kildevernet.

Lagmannsretten finner det på denne bakgrunn klart at det ikke foreligger noen saksbehandlingsfeil som tilsier at tingrettens dom skal oppheves.

Det sivile kravet

Siktede har begjært ny behandling av oppreisningskravet som er pådømt i den påankede dom, jf. tingrettens domsslutning punkt 3. Lagmannsretten finner at det er til vesentlig ulempe å behandle kravet under ankeforhandlingen, jf. straffeprosessloven § 434 første ledd bokstav b). Kravet vil derfor ikke bli behandlet av lagmannsretten med mindre siktede eller fornærmede innen en måned etter at beslutningen er forkynt meddeler lagmannsretten at hun krever fortsatt behandling av kravet. Behandlingen skal skje etter tvistelovens regler. Den foreliggende anke/begjæring kan ikke sees å tilfredsstille kravene til

ankeerklæring i tvisteloven § 29-9 og det må derfor tas ut en anke som tilfredsstiller disse krav.

Beslutningen er enstemmig.

SLUTNING

Anken over straffutmålingen henvises til ankeforhandling. Ved lagmannsrettens behandling av straffutmålingen legges tingrettens beskrivelse av de faktiske forholdene ved de straffbare handlingene til grunn.

For øvrig nektes anken fremmet.

Øystein Hermansen

Jeg bekrefter at rettens øvrige medlemmer har godkjent avgjørelsens innhold, jf. midlertidig lov 26. mai 2020 nr. 47 § 8 andre ledd.

Øystein Hermansen

Dokument i samsvar med undertegnet original
Marianne Ofstad, signert elektronisk